

Udtalelse om tilbageholdelse og enerumsanbringelse af mistænkte personer under 15 år i 2023

Denne årlige udtalelse med bilag vedrører tilbageholdelser og enerumsanbringelser af mistænkte personer under 15 år foretaget af politikredsene i Danmark og National Enhed for Særlig Kriminalitet (NSK) samt Færøernes Politi og Grønlands Politi.

1. Resultater og udvikling

Tilbageholdelse af mistænkte personer under 15 år

- Der har i 2023 været foretaget 105 tilbageholdelser af mistænkte personer under 15 år med henblik på afhøring eller fastlæggelse af identitet.
- Der har ikke været foretaget tilbageholdelser, der har strakt sig ud over 6 timer i 2023.
- Set over en 5-årig periode er der sket et mindre fald i antallet af tilbageholdelser.
- Størstedelen af tilbageholdelserne i 2023 (87 ud af 105) er foretaget i overensstemmelse med reglerne i retsplejelovens kapitel 75 b.

Enerumsanbringelse af mistænkte personer under 15 år

- Der har i 2023 alene været 4 enerumsanbringelser af mistænkte personer under 15 år. Enerumsanbringelserne fordeler sig på 2 politikredse, mens de resterende 10 politikredse i Danmark, NSK samt Færøernes Politi og Grønlands Politi ikke har anvendt enerumsanbringelser i 2023.
- I de 4 tilfælde, hvor der i 2023 er foretaget enerumsanbringelser, er disse ikke foretaget i overensstemmelse med reglerne i retsplejelovens kapitel 75 b.
- Antallet af enerumsanbringelser er fortsat meget lavt set over en 5-årig periode.

For at belyse udviklingen på området fremgår data for de seneste 5 år af bilag 1.

2. Særligt vedrørende tilbageholdelse af mistænkte personer under 15 år

Statsadvokaterne har i udtalelsen til Rigsadvokaten fremhævet, at 87 af de 105 tilbageholdelser, svarende til ca. 83 pct., er foretaget i overensstemmelse med reglerne i retsplejelovens kapitel 75 b.

Tilbageholdelserne er primært foretaget i sager, hvor der har været mistanke om grov kriminalitet, herunder våbenbesiddelse, brandstiftelse, røveri, voldtægt, (grov) vold, trusler, indbrud og narkotikakriminalitet.

For så vidt angår de resterende 18 tilbageholdelser, hvor betingelserne for tilbageholdelser ikke er foretaget i overensstemmelse med reglerne i retsplejeloven, har statsadvokaterne bemærket, at det er det samlede tidsrum for tilbageholdelsen, som er vurderet i sagerne. Disse omfatter således bl.a. tilfælde, hvor der har været grundlag for en indledende og kortvarig tilbageholdelse med henblik på fastlæggelse af identitet mv., men hvor det er vurderingen, at der ikke har været grundlag for den efterfølgende tilbageholdelse for at foretage eksempelvis afhøring på stedet eller indtransport til politistationen. Derudover indgår tilfælde, hvor betingelserne for tilbageholdelserne efter retsplejelovens regler ikke var opfyldt, men hvor tilbageholdelse i stedet kunne være foretaget i medfør af politiloven.

Knap halvdelen af de tilbageholdelser (8 ud af 18), der ikke er sket i overensstemmelse med reglerne i retsplejeloven, blev foretaget i forbindelse med mistanke om butikstyveri.

Rigsadvokaten har noteret sig, at statsadvokaterne har fulgt op over for politikredsene ved at indskærpe reglerne vedrørende tilbageholdelse i sager om butikstyveri, ligesom statsadvokaterne gennem dialog med politikredsene har haft fokus på, at der løbende følges op ved konstaterede fejl med henblik på at nedbringe antallet af tilbageholdelser i sager, hvor betingelserne ikke er opfyldt.

Enhver tilbageholdelse af en mistænkt under 15 år skal være så skånsom og kortvarig som mulig, og det skal sikres, at tilbageholdelserne ikke udstrækkes i længere tid end højst nødvendig. Rigsadvokaten har noteret sig, at alle tilbageholdelser i 2023 har været under 6 timer, og mere end fire ud af fem tilbageholdelser har været under 3 timer. Der har i 2023 således ikke været efterforskningsmæssige behov for at udstrække nogen tilbageholdelser i mere end 6 timer efter retsplejelovens § 821 a, stk. 4, 2. pkt., hvilket er positivt.

3. Særligt vedrørende enerumsanbringelser af mistænkte personer under 15 år

De 4 enerumsanbringelser i 2023 er foretaget af politikredse henhørende under Statsadvokaten i København, som har fremhævet, at ingen af enerumsanbringelserne har været foretaget i overensstemmelse med retsplejelovens regler herom, hvilket ikke er tilfredsstillende.

Ingen af de 4 enerumsanbringelser har nærmet sig den tidsmæssige grænse på 6 timer efter retsplejelovens § 821 a, stk. 4, 3. pkt. Enerumsanbringelserne har alle haft en varighed på under 5 timer. I et tilfælde udgjorde varigheden 25 minutter.

Statsadvokaten i København har oplyst, at enerumsanbringelserne er blevet drøftet og påtalt over for de relevante politikredse.

Rigsadvokaten har noteret sig, at statsadvokaterne i deres løbende tilsyn har fastholdt et stort fokus på de få eksisterende enerumsanbringelser. Der vil fortsat være fokus på, at der løbende iværksættes lokale tiltag, således at der fortsat arbejdes på at bringe de få enerumsanbringelser, der er, i overensstemmelse med reglerne.

4. Løbende tilsyn med området

Statsadvokaterne har løbende drøftet udviklingen i antallet af tilbageholdelser og enerumsanbringelser af mistænkte personer under 15 år med politikredse i 2023, ligesom resultatet af statsadvokaternes vurdering af, hvorvidt betingelserne for de enkelte tilbageholdelser og enerumsanbringelser har været opfyldt, er blevet meddelt politikredse. Statsadvokaten i Viborg har desuden drøftet området med ledelsen i politikredse i forbindelse med statsadvokatens tilsynsbesøg i efteråret 2023. Statsadvokaten i København har i efteråret 2023 afholdt møde med politikredse, hvor bl.a. kredsens opfølgning og eventuelle tiltag i forhold til konkrete sager, fokus på enerumsanbringelser samt hjemmel for og udstrækningen af tilbageholdelse blev drøftet.

Statsadvokaterne har også haft fokus på politikredsenes anvendelse af magtmidler over for mistænkte personer under 15 år, idet der i ca. 20 pct. af de indberettede sager er sket anvendelse af enten håndjern eller peberspray. Derudover har statsadvokaterne haft særligt fokus på, at politikredse sikrer og følger op på, at skemaet til brug for de sager, der skal indberettes, udfyldes korrekt, idet der i over halvdelen af de indberettede sager ikke er sket fyldestgørende udfyldelse.

Det er statsadvokaternes opfattelse, at der til stadighed er stort fokus på korrekt anvendelse af reglerne om tilbageholdelse og enerumsanbringelse af mistænkte personer under 15 år, ligesom flere politikredse også har fokus herpå i det lokale tilsyn. Regelsættets anvendelse er således i flere politikredse et emne på faste møder med politisøjlen, ligesom der er iværksat lokal undervisning, møder og andre relevante tiltag i forbindelse med politiets foretagelse af tilbageholdelser og enerumsanbringelser af mistænkte personer under 15 år.

Statsadvokaterne har fortsat fulgt området i 2024 og ligeledes fulgt op på de initiativer, som har været iværksat i flere politikredse.

Rigsadvokaten bemærker, at der fortsat vil være fokus på området. Rigsadvokaten finder igen i år anledning til at bemærke, at antallet af enerumsanbringelser af mistænkte personer under 15 år fortsat er meget lavt, hvilket er positivt.

5. Opmærksomhedspunkter i forhold til udvikling, opgørelsesmetode og datagrundlag

Denne udtalelse er udarbejdet på baggrund af en fælles udtalelse fra statsadvokaterne. Udtalelsen fra statsadvokaterne er udarbejdet på baggrund af indberetninger fra politikredsene, NSK, Færøernes Politi og Grønlands Politi til statsadvokaterne for 1. og 2. halvår 2023 om grundlaget for tilbageholdelse og enerumsanbringelse af mistænkte personer under 15 år. Helt kortvarige tilbageholdelser af mistænkte personer under 15 år, der alene sker med henblik på at fastlægge identiteten men uden en egentlig afhøring mv., skal i overensstemmelse med præciseringen i Rigsadvokatmeddelelsen i januar 2022 ikke længere indberettes og indgår derfor heller ikke i opgørelsen for 2023.